

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Urejuje:

J a k o b D i m n i k,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 19. Ljubljana, I. vinotoka 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: Praprotnikova slavnost. — M. Poklukač: Našim deželnim poslancem! — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Dr. Ivan Borštnik: K šolski higijeni. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica upravnštva in uredništva.

Praprotnikova slavnost.

Velika mora biti, lepa in veličastna ta slavnost — prva svoje vrste, katero je zasnovalo in katero hoče izvesti slovensko učiteljstvo! Tamkaj je bilo! . . . V onem divnem kraju naše ožje domovine, kjer kipé ponosni gorski velikani v oblake, kjer veje zdrav planinski zrak, kjer je bila Stvarnikova roka posebno radodarna, ko je ustvarjala krasno božjo prirodo — tam je dahnil Bog ono lepo, veliko, mehko, plemenito, odprto dušo našemu možu, voditelju, prvoboritelju, učitelju, pesniku in pisatelju slovenskemu — Andreju Praprotniku!

In tamkaj se bodemo zbrali, da dostojno — kolikor nam pač dopuščajo oskromne moči — odkrijemo njemu spomenik, ki pričaj sleharnemu, kako ceni slovensko učiteljstvo svoje može, kateri so si stekli zanj, a tudi za človeštvo sploh, neminljivih zaslug. In take so resnično zasluge Praprotnikove! Ali sedaj ni prilike, da bi o njih obsežneje govorili, saj se je to zgodilo že ob njegovi smrti in se bode gotovo tudi takrat, ko mu odkrijemo spominsko ploščo na rojstnem domu njegovem v Podbrezju na Gorenjskem. Namen teh vrstic je le ta, da ž njimi opozorimo slovensko učiteljstvo sploh in slovenske rodoljube posebe na slavnost, katera se mora poleg sklepa „Slovenskega učiteljskega društva“ izvršiti še letošnje leto.

Slavnost se vrši po vzporedu, katerega razglasi „Slovensko učiteljsko društvo“ pozneje, v nedeljo dne 18. t. m. v rojstnem kraju Praprotnikovem. Ni bilo drugače mogoče, nego da se je za slavnost določila nedelja. Gg. tovariši, kateri imajo v cerkvi posel z orgljanjem, bodo se za jedno nedeljo lahko oprostili ali pa dobili kakega namestnika, da se bodo mogli slavnosti udeležiti. Odbor „Slov. učit. društva“ je računal namreč nato, da se bodo te slavnosti udeležili tudi mnogi Praprotnikovi učenci, ki gredo drugače težko z doma, morda pride k slavnosti kako društvo, kateremu bi bila udeležitev na delavnik nemogoča; a kar je velikega pomena, pa je to, da bode odkritju lahko prisostovalo tudi preprosto ljudstvo, kateremu se redkokdaj ponudi jednaka prilika, ob kateri se vpliva lahko mogočno na njega narodni čut in zavednost.

Nadejamo se torej s popolno gotovostjo, da bomo imeli takrat lep dan, ko se bomo zbrali slovenski učitelji in slovenske učiteljice iz vseh krajev in od vseh strani naše domovine poleg prijateljev svojih v prekrasnem Podbrezju, da dostojno poslavimo spomin svojega Andreja Praprotnika!

Našim deželnim poslancem!

(M. Poklukar.)

Prijazna luna ne bode več mnogokrat popolnila svojega bledega lica in že bodo stali deželni poslanci v zbornici ljubljanski pred alternativo, ali povišajo prenizke plače deželnemu učiteljstvu, ali pa isto odslove z lepimi, morda celo z rezkimi besedami. Vsekako bode to v zgodovini kranjskega šolstva odvažen trenutek in vreden je resnega in mirnega premisleka ter nepristranskega prevdarka, kajti utegnili bi imeti v negativnem slučaju dovoljene posledice, kakoršnih pač oni ne pričakujejo. Poštevajo naj samo to, da nas je čez pet sto samih maturantov z različnimi nadarjenostmi in mnogostranskimi sposobnostmi ter uverjeni naj bodo, da si bomo po potrebi znali poiskati v postavnih mejah ono pot, po kateri, če tudi spočetka trnjevi, bomo prišli do boljšega plačila. „Sila kola lomi“ pravi narodni pregovor in sila tira kranjsko učiteljstvo k vztrajnemu delovanju z vsemi mu na razpolago stoječimi duševnimi vrlinami v izboljšanje svojemu bednemu gmotnemu stanju, ker za naprej ne more več tiho in mirno iti v nenasitno žrelo pogubnemu hiranju ter gotovi iznemoglosti. Temna je naša preteklost, mračna sedanost; če pa ostanemo nedelavni, nesložni in neodločni, negotova nam bode prihodnjost. Bodre naj nas tragični prizori iz kratke polupreteklosti, od katerih kličemo v spomin le nekatere: V ospredji se nam kaže zadolžen mladenič, kateri v brezmejni